

‘Buitenaards’ bezoek: stippelmotrupsen pakken Charlois in

Wouter Moerland [bureau Stadsnatuur Rotterdam; w.moerland-bsr@nrm.nl]

▲ Alles was ingepakt in spinseldraden. (Wouter Moerland)

Eind mei is in Rotterdam een bijzonder natuurverschijnsel te zien geweest: bomen - ontdaan van blad en voorzien van een dikke laag spinseldraden - leken spookachtige sculpturen. Dit trad zo massaal op dat hele straten, inclusief geparkeerde auto's,

ingepakt waren en een wit uiterlijk hadden. Het fenomeen was mooi te zien op de Spuikade in Oud-Charlois en kreeg de nodige media-aandacht.

Dergelijke taferelen worden altijd veroorzaakt door rupsen van stippelmotten of spinselmotten, een groep kleine nachtvlinders. In Nederland kennen we acht soorten in het geslacht *Yponomeuta*. Om ze op naam te brengen kan je het best naar de voedselplant van de rupsen kijken. Iedere soort heeft namelijk een andere waardplant. De rups van de wilgenstippelmot (*Yponomeuta rorrella*) hield huis op de Spuikade in Charlois. Daar stonden oude wilgen van meer dan twintig meter hoog zonder ook maar een enkel blaadje.

Volledig onschuldig

Ongeveer om de vijf jaar is de wilgenstippelmot zo algemeen dat er sprake is van extreme plaagvorming (zie www.microlepidoptera.nl). Overigens is de overlast zeer beperkt. Het spinsel op de ingepakte bomen, gazons, auto's en bushokjes is hooguit hinderlijk maar zeker artistiek. De rups en de vlinder zelf zijn volledig onschuldig. Er is geen sprake van brandharen, irriterende spinsels of giftigheid zoals bij de eikenprocessierups (*Thaumetopoea processionea*).

Weldra zullen de rupsen verpoppen en is het spinsel weggekijnd. Voor de bomen was de hinder slechts van tijdelijke aard. De wilgen zullen spoedig weer vol in blad staan en is er voedsel voor een nieuwe stoet rupsen. ◀

Het tuingitje, een nieuwe stedeling in zweefvliegenland

Wouter Moerland [bureau Stadsnatuur Rotterdam; w.moerland-bsr@nrm.nl]

In stedelijke omgeving is menig soort aangewezen op tuinen - groene tuinen om precies te zijn. Hun binding met dat leefgebied zien we terug in de naamgeving: tuinhommel, tuinlak, tuinboon, tuinfluiter, tuinaardster etc. Een leuke soort in deze reeks is het tuingitje (*Cheilosia caerulescens*), een zweefvlieg.

Hoewel het voorvoegsel tuin- een zekere algemeenheid suggereert, is dit allerminst het geval. Sterker nog, wie deze soort determineert met de Jeugdbondstabel uit 1991 (Barendregt 1991), loopt vast. De zweefvlieg is pas voor het eerst in 1986 binnen de Nederlandse grenzen vastgesteld en een blijvende vestiging moest eerst blijken. De soort werd daarom nog niet opgenomen in de tabel.

Lastig te determineren

Het tuingitje behoort tot een groep van doorgaans zwartgekleurde

zweefvliegjes van rond de 10 millimeter. In Nederland komen 41 van dergelijke, lastig te determineren zweefvliegsoorten voor. Het tuingitje stond altijd te boek als bergsoort, maar hij wordt recent steeds meer in laaglandstreken waargenomen (Reemer *et al.* 2009). Het is niet bij die eerste waarneming in 1986 gebleven. De soort lijkt zich als cultuurvolger te profileren. In menig tuintje in Arnhem, Utrecht en Maastricht is het gitje al waargenomen.

Men gist nog naar de reden achter de sterke toename. De oorzaak ligt vermoedelijk deels bij de voedselvoorkeur van de vlieg: de larven groeien op in de bladeren van huislook (*Sempervivum tectorum*), een redelijk algemene plant in tuinen en op groene daken. Dit voorjaar is de soort waargenomen in een tuin te Barendrecht (bron: waarneming.nl). Het tuingitje popelt om

Rotterdammer te worden. Wie meldt de eerste? ◀

Literatuur

- Barendregt, A., 1991 - Zweefvliegtabel - Achtste druk. Jeugdbondsuitgeverij, Utrecht
- Reemer, A., *et al.*, 2009 - De Nederlandse Zweefvliegen (Diptera: Syrphidae) - Nederlandse Fauna 8. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden

▲ Het tuingitje. (Natuurlijk Alblasserwaard en Vijfheerenlanden)